

**ФОНДАЦИЯ БЪЛГАРСКИ ИНСТИТУТ ЗА ПРАВНИ
ИНИЦИАТИВИ**

ДОКЛАД

за извършената дейност през **2013 год.**

I. ЗА ОРГАНИЗАЦИЯТА

Фондация „Български институт за правни инициативи“ (БИПИ) е регистрирана от Софийски градски съд на 06.03.2006 год. по фирмено дело № 2037/2006 год. като фондация — юридическо лице с нестопанска цел за осъществяване на дейност в обществена полза.

Фондацията е вписана в Централния регистър на юридическите лица с нестопанска цел за осъществяване на общественополезна дейност под № 20060619004.

Фондацията е регистрирана в Национална агенция за приходите под № 2220151657 от Териториална дирекция — София, Офис Център.

Фондацията е регистрирана от Агенция по вписванията, регистър БУЛСТАТ под № 175054881.

През изминалата 2013 г. във Фондацията беше осъществена промяна на управленско ниво. В състава на Настоятелството на мястото на Иванка Петкова Иванова беше вписана адв. Даниела Стефанова Доковска. Така към настоящия момент съставът е:

1. Владислав Петров Славов;
2. Даниела Доковска;
3. Биляна Стефанова Гяурова-Вегертседер;
4. Йонко Миладинов Грозев.

Актуалното състояние по партидата на Фондацията е отразено в Удостоверение за актуално състояние от 10.04.2013 г. на Софийски градски съд.

Директор на фондацията е Биляна Гяурова-Вегертседер. Програмен директор е определеният от 2011 г. Христо Иванов.

Официален уеб сайт на БИПИ е www.bili-bg.org. Освен официалният сайт, БИПИ поддържа и онлайн платформата за прозрачни съдебни назначения – www.judicialprofiles.bg

Съгласно чл. 6, ал. 1 от Учредителния акт на Фондацията, нейните цели са:

1. Укрепване на диалога между гражданското общество, бизнес сектора, изпълнителната, съдебната и законодателната власт за утвърждаване и развитие на демократичните ценности и решаване на въпроси от важно обществено значение;
2. Предоставяне на опит и познания за утвърждаване на върховенството на закона и подобряване на правната рамка, институциите и организациите с оглед стимулиране развитието на гражданското общество, подкрепа на демократичните процеси и подобряване на бизнес средата;
3. Синхронизиране на българското законодателство с европейските и международни правни стандарти;
4. Поддържане и повишаване квалификацията на адвокати, съдии, прокурори, медиатори и други специалисти, работещи в областта на укрепването на върховенството на закона;
5. Подкрепа на правната реформа, включително и чрез разпространение на нова култура за разрешаване на спорове посредством популяризиране на медиацията и други алтернативни способности за разрешаване на спорове.

В изпълнение на целите си, през **2013 година** БИПИ осъществи дейности по:

- Инициране, подпомагане и изпълнение на проекти; организиране на дискусии и за развитие на диалога между гражданското общество, бизнес сектора и съдебната власт, и развитие на демократичните ценности;
- Разработване, организиране и предоставяне на обучение; конференции, кръгли маси, семинари и др. за предоставяне на опит и познания в утвърждаването на върховенството на закона;
- Провеждане на международни, национални и регионални срещи.

През **2013 година** Фондацията **не е** извършвала стопанска дейност и няма приходи от стопанска дейност. Всички приходи на Фондацията са от спечелени пред различни донори проекти.

II. ЗА ДЕЙНОСТИТЕ:

През 2013 година в изпълнение на спечелените проекти Фондацията е осъществила и продължава да осъществява редица инициативи:

1. През 2010 година Институтът спечели проект пред Фондация Америка за

България озаглавен - "Индекс на съдебната реформа: диагностика и дефиниране на проблемите; разширяване на експертния дебат". Индексите са разработени като методология от страна на Американска асоциация на юристите инициатива за върховенство на закона (ABA ROLI) като БИПИ има споразумение за сътрудничество, което позволява на Института да ползва методологията и да работи съвместно с ABA ROLI по изготвянето на четвъртия Индекс. Освен класическата методология на ABA ROLI проектът за първи път включва и един иновативен елемент, а именно оценката на бизнеса за административното и търговско правораздаване у нас.

На 29.10.2013 година БИПИ представи официално четвъртото издание на Индекс за съдебната реформа (ИСР). ИСР 2013 представлява концентриран анализ в дълбочина на реформите извършени в областта на съдебната власт през последните 6 години. Това са първите 6 години от пълноправното членство на България в ЕС, ето защо публикуването на ИСР предизвиква широка обществена дискусия и изводите от него бяха обсъждани на всички нива както в съдебната, така и в изпълнителната и законодателни власти. Официалното представяне беше посетено от почти целия състав на ВСС, министърът на правосъдието, представители на ЕК, представители на гилдийните организации, съдии, прокурори, представители на неправителствения сектор, много медии. Спазвайки методологията на АВА, БИПИ даде своеобразна оценка на темпа на осъществяване на реформата, базирана на 30-те фактора, които показват развитието в работата на съдилищата, съдебната администрация, взаимоотношението с медиите, наличието и преодоляването на евентуални конфликти на интереси, корупция и др. Със съжаление трябва да се отбележи, че за изминалите 6 години, няма съществена промяна в корелацията на факторите или поне в тези, които са от съществено значение за устойчивостта на реформата. Основният напредък БИПИ отчете във факторите свързани с квалификацията и подготовката на съдиите, техническото оборудване и процедурата за разглеждане на жалби свързани със съдиите. Все още обаче, фактори като "Разпределяне на дела", "Отстраняване от длъжност и дисциплинарна отговорност на съдиите" и "Етичен кодекс" остават неутрални, а ключовият анти-корупционен фактор "Съдебни решения и неправомерно влияние" стои отрицателен от началото на публикуване на ИСР, а именно от 2002 г. Публичното представяне на ИСР 2013 г. предизвика стойностна дискусия по проблемите на съдебната реформа, реален сблъсък на мнения и нахвърляне на предложения за бъдещи съвместни действия между ВСС, ИВ и неправителствените организации.

Цялата дискусия беше записана и със съдействието на Висшия адвокатски съвет ще бъде издадена в началото на следващата година в списание “Адвокатски преглед”, което излиза в тираж над 12 000 броя и се разпространява до всички адвокатски колегии в страната и други институции.

2. През 2013 г. БИПИ с подкрепата на Фондация “Америка за България” продължи работата си по третото издание на Индекс на реформата в прокуратурата (ИРП) в България. След проведените по методологията срещи, интервюта и сравнителен законодателен анализ, основният експерт на БИПИ г-н Тодор Коларов, изготви първоначалният вариант на ИРП. Междувременно под ръководството на новия Главен прокурор на РБ, г-н Цацаров, за първи път прокуратурата изготви т.нар. функционален анализ на структурите, процедурите и организацията на ПРБ, който беше скрепен и с план за действие, приет от ВСС. Функционалният анализ е нов документ, показващ работата на прокуратурата за определен период от време, преглед на вътрешните ѝ актове, нейната “продуктивност” и набелязани слаби места, които се нуждаят от подобрене. Планът за действие рамкира конкретни действия и ги обвързва със съответния срок. БИПИ ще отдели място в ИРП за коментар по функционалния анализ на ПРБ. Както при четвъртото издание на ИСР и тук БИПИ прибавя нов правно-социологически елемент, а именно специализирано социологическо проучване на нагласите на прокурорите за устойчиво и дълбочинно прокаране на работеща реформа в прокуратурата. Проучването ще бъде насочено към редовите прокурори и ще проследи работата им, взаимодействието им с разследващи полицаи и следователи, отразяване работата на прокуратурата в медиите, независимостта на институцията и на всеки отделен прокурор. Изследването ще се проведе следващата година и резултатите от него ще бъдат част от цялостния анализ по ИРП.

3. През 2013 година БИПИ продължи активно своята дейност като водещ партньор по регионален проект “Защита, превенция и популяризиране правата на ромите”. Проектът обхваща България, Македония, Сърбия и Румъния и се финансира от Американска асоциация на юристите инициатива за върховенство на закона (ABA ROLI). Основните дейности по проекта са свързани с предоставяне на безплатна правна помощ на представители на ромското малцинство чрез модела на правните клиници;

обучение на ромите относно техните права; организирани на информационни кампании насочени както към роми, така и към българи; провеждане на обучение за повишаване на уменията за работа с представители на ромското малцинство и провеждането на 4 регионални срещи на ромски лидери – по една във всяка от държавите партньори по проекта. През 2013 г. БИПИ концентрира работата си върху вече успешния модел на мобилна правна клиника във Варна и активната фигура на т.нар. административен медиатор – специално обучен за нуждите на проекта представител на ромското малцинство, който чрез различни видове помощ осъществява връзката между хората от предимно ромските квартали във Варна с представители на местната общинска и областна администрация. Успехът на тази фигура се изразява в това, че резултатите от проекта бяха изрично посочени в Стратегията за интеграция на Община – Варна. Членове на екипа на БИПИ участваха в местните медии чрез публикации отново свързани с фигурата на административния медиатор и с някои от важните за ромите проблеми като издаването на лични карти и узаконяване на местата, където живеят. През октомври 2013 г. във Варна беше проведено обучение с представители на всички включени в инициативата държави, а именно – България, Румъния, Сърбия, Македония и Косово. Обучението беше насочено към споделяне на постигнатото до момента и разработване на стратегически план за работа, който да обхваща и периода след приключване на финансирането по проекта.

Освен обучението и ежедневната работа в мобилната правна клиника, експертите по проекта продължиха работа и по третото допълнено издание на наръчника “8 стъпки към активното гражданство”, който се превърна в един от символите на проекта и полезността му надскочи границите на изпълнение на проекта. В третото издание (с общ тираж 500 броя) беше добавена нова глава, озаглавена “Прокуратура и полиция”.

4. Институтът особено активно работи по изпълнението и развитието на проекта „Инициатива за прозрачни съдебни назначения” (ИПСН), който стартира през 2011 г. с финансовата подкрепа на Държавния департамент на САЩ (Department of State/INL) и продължава благодарение на Фондация „Америка за България”. Изключително иновативна по своя характер, ИПСН представлява платформа за гражданско наблюдение върху назначенията на лидерски позиции в органите на съдебната власт. Освен изготвяните

публични представяния на кандидати за председатели на съдилища, ИПЧН наблюдава активно и процедурите свързани с номиниране и избор на Главен прокурор, членове на ВСС, главен инспектор и инспектори към инспектората на ВСС. Моделът на това гражданско наблюдение е заимстван от опита на развити международни демокрации, но приспособен към българския контекст и специфики на средата. ИПЧН се основава на постъпателното развитие на цялостна методология за граждански мониторинг на съдебните назначения. Осъществяването на методологията включва:

- Събиране на обективна, проверима и публична информация, разпръсната в несвързани помежду си легитимни информационни масиви, която се подрежда в систематизирани и детайлни профили на съответните съдебни кандидати;

- Публикуване на публичните представяния на официалния интернет портал на ИПЧН www.judicialprofiles.bg, придружени с информация за провеждането на конкретната процедура и релеванти документи.

- Стимулиране на обществения дебат и интерес към кариерните процедури в органите съдебната власт - в частност, работата и отчетността на Висшия съдебен съвет, включително предложения за изменения в нормативната база.

В рамките на проекта, БИПИ активно ползва всички възможности, предоставени от ЗДОИ. В частност това включва както изискването на обществена информация, така и воденето на стратегически дела при нерелевантен отказ за предоставянето на такава. Така например, през месец ноември 2012 г. БИПИ поиска информация от Министерство на вътрешните работи (МВР) награждаван ли е Сотир Стефанов Цацаров в качеството му на административен ръководител-председател на Окръжен съд Пловдив по реда на чл. 216 от Закона за МВР. На 16.01.2013 г. бе получен отказ на достъп до обществена информация от МВР, който впоследствие БИПИ обжалва по законоустановения ред. С Решение №10398 от 10.07.2013 г. тричленен състав на Върховния административен съд, 5 отделение, отмени мълчаливия и последвалия го изричен отказ на министъра на вътрешните работи и го задължи да предостави исканата информация.

По-късно през годината, БИПИ, Фондация „Програма достъп до информация” и Сдружение „Център на НПО в Разград” заедно внесоха жалба срещу решението на ВСС по т.38 от протокол №15 от 25.04.2013 г. във Върховния административен съд, срещу което бе образувано адм. дело № 11948/2013 г. С това решение на практика бе ограничен достъпа до публична информация,

съдържаща се в декларациите по ЗПУКИ, които подлежат на публикуване на интернет страницата на ВСС. Впоследствие, по инициатива на ВСС бяха проведени две срещи между съвета и трите организации с оглед извънсъдебно решаване на казуса и прекратяване на образуваното дело. ВСС реши да оттегли решенията си по т.38.1, т.38.4, т. 38.5 по протокол №16 от 25.04.2013 г. и да отмени решенията си по т.38.2, т.38.3, т.38.6, т.38.7, т.38.8 и т.38.9 по протокол №16 от 25.04.2013 г., които не са предмет на съдебно обжалване. Решението бе взето на заседание от 24.10.2013 г. Делото своевременно бе прекратено.

През 2013 г. бяха изготвени общо 42 публични представяния по 24 процедури (някои от тях бяха финализирани в началото на 2014 г.). Важен елемент от представянето на съответния кандидат е активната комуникация с него, както и комуникацията с медиите и ВСС. Независимо от населеното място, за което се осъществява изборът, БИПИ изпраща изготвеното публично представяне както на национални медии, така и на местните медии, които да отразят наличието на подобен избор. Тази част от проекта е свързана с усилията на БИПИ да повиши информацията и познанието за организацията и функционирането на съдебната власт в страната.

През изминалата година продължи и работата по развитие и подобряване на специализирания сайт на проекта judicialprofiles.bg. Бяха въведени нови функционалности, които улесниха оперативната дейност в администрацията на сайта. Генерираха се нови атрибути към вече утвърдените структури на процедури и публични представяния на магистрати. На начална страница се изведе нова секция “Често задавани въпроси”, която има за цел да предоставя отговори на някои от най-честите питання относно проекта. През месец август 2013 г. бе въведена рубриката “Човекът под тогата”, в която се публикуват ежемесечни интервюта с магистрати, на които са изготвяни представяния по методологията на Инициативата за прозрачни съдебни назначения и други юристи. Рубриката цели да покаже някои от добрите личностни примери в съдебната система. Не на последно място, „Човекът под тогата” оказва позитивно влияние и върху обществения имидж на съдебната власт. За 2013 г. са публикувани пет интервюта в Judicialprofiles.bg. През тази година бе създадена и мобилна версия на сайта (m.judicialprofiles.bg) за улеснение на всички потребители. В специална секция на сайта са архивирани видеа и аудиозаписи от

проведените изслушвания на Общите делегатски събрания на съдии, прокурори и следователи по повод избора на членове на ВСС, както и записи от онлайн изслушванията, които БИПИ фасилитира през 2012 г.

През 2013 г. БИПИ участва в четиринадесетото годишно издание на конкурса БГ Сайт, регистрирайки за участие Judicialprofiles.bg в категория „Кауза. Събитие. Общност.“ Сайтът не бе отличен с награда, но представянето му в този форум разшири аудиторията и запозна по-широк кръг от хора с идеята и целите на проекта.

През април 2013 г. БИПИ представи официално доклада си по “Мониторинг на организацията и електронното администриране на разпределението на дела на принципа на случаен подбор” (СРД). Докладът е продукт на задълбочен анализ и проверки осъществени самостоятелно от БИПИ и експерти към института в двата върховни съда в страната и Софийски градски съд. Освен това, БИПИ беше поканен да участва и в проверките проведени от ВСС в същите съдилища. Докладът на организацията може да бъде намерен на официалната страница - <http://www.bili-bg.org/cdir/bili-bg.org/files/BILI - Report and Annexes - RCA - April 2013.pdf> В него са разгледани подробно функционалностите на двата основни програмни продукта на СРД – АСУД и Law Choice. В доклада по безспорен начин се доказва по-голямата податливост на Law Choice към манипулации. За съжаление, това е и продуктът, който се използва в близо 90% от всички съдилища в България. Анализът получи широко медийно отразяване и предизвика критики от страна на ВСС. Същевременно обаче, неговите изводи доведоха до активизиране на ВСС в посока обновяване на последната версия на Law Choice с оглед повишаване на нейната сигурност и защита. След продължително настояване от страна на гражданските организации и в частност на тези, които са членове на Гражданския съвет към ВСС, ВСС със свое решение от края на 2013 г. даде възможност както негови експерти, така и такива излъчени от членовете на ГС към ВСС да направят независима проверка на подобрената версия на Law Choice. Важно е да се отбележи, че максималното гарантиране на разпределение на делата, а и на прокурорските преписки на случайния принцип, е ключова антикорупционна мярка и основен елемент от независимостта на съдиите и прокурорите. Една от важните препоръки на БИПИ в тази посока е ограничаване правомощията на административните ръководители на съдилищата по отношение на СРД и създаване на по-високи гаранции за независимост в работата на ИТ администраторите на съдилищата.

През пролетта на 2013 г. на посещение в София беше адвокат Уилям Майер, първият представител на Американска асоциация на юристите дошъл за откриването на офиса на АВА през 1991 г. и дългогодишен международно признат експерт в областта на правната реформа. Поводът за посещението на г-н Майер беше представянето на официалното становище на секцията за човешки права към АВА относно казуса на съдия Мирослава Тодорова, която беше дисциплинарно уволнена от ВСС заради дългогодишно забавяне на дела. Реалната причина, която стана ясна от множество медийни публикации и изявления на представители на изпълнителната власт, беше критиките на съдия Тодорова към статуквото в системата и управлението и в частност делото за обида и клевета, която тя заведе срещу тогавашния министър на вътрешните работи г-н Цветанов. На пресконференция организирана от БИПИ специално по този повод, в навечерието на съдебното заседание във ВАС по делото на съдия Тодорова, г-н Майер представи становището на АВА и отговори на въпроси свързани с независимостта на съдиите, отстояването на основните принципи на правото и защитата от неправомерни вмешателства. Уилям Майер присъства, заедно с други чуждестранни наблюдатели и на самото заседание във ВАС.

През изтеклата година програмният директор на БИПИ се включи в третото посещение на млади лидери от съдебната власт в САЩ с цел запознаване със съдебната система там, комуникацията и взаимодействието между съд, прокуратура, правоохранителни органи и общество. Фондация „Америка за България” и Институтът за международно образование (Ню Йорк) предоставиха възможност на 8 съдии, 8 прокурори и 8 адвокати да почерпят опит в краткосрочното професионално обучение. Директорът на Института бе част от журито, което селектира 24 участници от общо 154 кандидатури.

Директорът на БИПИ участва активно и в работата на Националната асоциация на медиаторите, а също и като обучител в обученията по медиация.

Представители от екипа на БИПИ участваха активно в заседанията на Гражданския съвет към ВСС. Институтът се включи и с редица становища и конкретни предложения. Основните въпроси, по които БИПИ работи бяха промяна на Правилата за избор на административни ръководители в органите на съдебната власт по чл. 167, ал. 1, т. 2 – 4 от ЗСВ; Инструкцията за разпределение на делата в съдилищата съобразно случайния принцип по чл. 9 от ЗСВ; Проект на

Комуникационна политика на ВСС. Значителна част от предложенията на БИПИ по същество бяха приети и намериха отражения във финалните версии на горепосочените документи. Пълен списък с всички декларации, позиции и становища на БИПИ за 2013 г. може да бъде намерен на сайта на организацията.

През изтеклата година Институтът продължи да работи в посока създаването на мрежа от активни неправителствени организации ангажирани със съдебната реформа в страната. Целта на изграждането на подобна мрежа е да има обединение на експертизи и идеи, които при наличие на конкретен повод да излизат заедно със становища и мнения. В тази връзка БИПИ инициира списването на редица становища, отворени писма и декларации по теми, провокирали реакция и свързани не само със съдебната реформа и утвърждаването върховенството на закона, но и с други области на нашия социален и обществен живот.